

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	3
ระยะเวลาในการทำวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หัตถกรรมศิลปะประดิษฐ์ของจังหวัดเชียงใหม่	6
การนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับงานหัตถกรรมสาขาศิลปะประดิษฐ์	9
แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT Analysis	11
บริบทจังหวัดเชียงใหม่และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสารภี อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง และอำเภอแมริม	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
ศึกษาและเลือกระเบียบวิธีวิจัย	26
เครื่องมือในการวิจัย	26
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของผู้ประกอบการธุรกิจหัตถกรรมสาขา	
งานศิลปประดิษฐ์จังหวัดเชียงใหม่	29
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของคุณธรรี ฝดุงศักดิ์วงศ์	29
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของคุณอรทัย ศรีกุลนา	33
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของคุณฐานิต ณ ลำปาง	36
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของคุณประติศ โกสุรัตน์	40
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มเพ้นท์พืด (กฤษณะ ไชยยาน)	43
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านริมเหนือ (แก้วมา)	46
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มบุญทวีอุตสาหกรรมกระดาษสา	50
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านป่าจั่ว (อารีรักษ์ คุ่มทอง)	54
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มผลิตภัณฑ์กระดาษ (ผ่องพรรณ)	58
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของคุณอรอุมา ปรินาพานัน	62
สถานภาพและการจัดการธุรกิจชุมชนของคุณอุไรวรรณ	66
ขั้นตอนการผลิตหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	74
บทที่ 5 วิเคราะห์การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	
ของจังหวัดเชียงใหม่	79
บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	
ในจังหวัดเชียงใหม่	79
วิเคราะห์ความสอดคล้องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจ	92
วิเคราะห์การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม	
เจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการที่จะนำไปสู่การสืบทอดภูมิปัญญา	
ด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	94
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	99
บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	
ในจังหวัดเชียงใหม่	99

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	
ด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์ในจังหวัดเชียงใหม่	101
เพื่อสืบหาคงค้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	
ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น	
ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล	102
ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	103
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์	108
ภาคผนวก ข การจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา การเรียนรู้ ในโครงการวิจัย	135
ภาคผนวก ค กิจกรรมเพื่อสืบหาคงค้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรม	
สาขาศิลปประดิษฐ์ในจังหวัดเชียงใหม่	137
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	142

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 เครื่องสักรักระลั่นนาแบบต่าง ๆ	7
ภาพที่ 2.2 ผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมศิลปประดิษฐ์รูปแบบต่าง ๆ	8
ภาพที่ 2.3 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักสามห่วงสองเงื่อนไข	9
ภาพที่ 2.4 ประเพณีเข้าอินทขิล ณ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร	16
ภาพที่ 2.5 ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ซึ่งเป็นถนนที่มีต้นยางนาอายุกว่าร้อยปี	17
ภาพที่ 2.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏจลลันนา ดอยสะเก็ด	18
ภาพที่ 2.7 โบราณสถานเมืองเก่าเวียงท่ากาน ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่	19
ภาพที่ 2.8 น้ำตกแม่ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	20
ภาพที่ 2.9 ปางช้างแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่	21
ภาพที่ 4.1 คุณธรรี ผดุงศักดิ์วงศ์และผลิตภัณฑ์โคมไฟเชื้อถัก	30
ภาพที่ 4.2 คุณธรรี สอนวิธีการทำโคมไฟเชื้อถักให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในงานนิทรรศน์วัฒนธรรมเชิงช่าง	33
ภาพที่ 4.3 ผลิตภัณฑ์ของคุณธรรี	34
ภาพที่ 4.4 คุณธรรี สอนวิธีการพันที่พัดให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในงานนิทรรศน์วัฒนธรรมเชิงช่าง	36
ภาพที่ 4.5 คุณฐานิต	37
ภาพที่ 4.6 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าพันของคุณฐานิต	38
ภาพที่ 4.7 คุณประกิตต์ โกสุรัตน์	41
ภาพที่ 4.8 ผลิตภัณฑ์ของคุณประกิตต์ โกสุรัตน์	42
ภาพที่ 4.9 ผลิตภัณฑ์ของคุณกฤษณะ	45
ภาพที่ 4.10 คุณแก้วมา คำภีระ	47
ภาพที่ 4.11 ผลิตภัณฑ์ของคุณแก้วมา คำภีระ	48
ภาพที่ 4.12 คุณบุญฤทธิ์ พันธุ์ศรี	50
ภาพที่ 4.13 ผลิตภัณฑ์กล่องบรรจุภัณฑ์ของคุณบุญฤทธิ์ พันธุ์ศรี	51
ภาพที่ 4.14 คุณอารีรักษ์ ตุ่มทอง	55
ภาพที่ 4.15 ผลิตภัณฑ์นกฮูกของคุณอารีรักษ์ ตุ่มทอง	56
ภาพที่ 4.16 คุณผ่องพรรณ สมสงวน	59
ภาพที่ 4.17 ผลิตภัณฑ์พวงกุญแจของคุณผ่องพรรณ	60

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.18 ผลิตภัณฑ์คัพเค้กผ้า 2 ชั้นและคัพเค้กผ้า 1 ชั้นของคุณอรอุมา	64
ภาพที่ 4.19 คุณอุไรวรรณ และสามี เจ้าของกิจการร้านต่อจากหมื่น ฯ (ซ้าย) และโรงงาน (ขวา)	67
ภาพที่ 4.20 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เครื่องเงินประยุกต์ของทางกลุ่มฯ	68
ภาพที่ 4.21 วัสดุที่ใช้ เช่น ดินทองพอง วานิช สีน้ำพลาสติก แวกส์ และขี้เลื่อย	69
ภาพที่ 4.22 หุ่น หรือชิ้นงานที่จักสานเป็นรูปทรงต่าง ๆ	69
ภาพที่ 4.23 การถนอมหุ่นด้วยขี้เลื่อยไม้สัก โดยเก็บรายละเอียดทั้งด้านในและด้านนอก	70
ภาพที่ 4.24 นักศึกษาทดลองถนอมหุ่นด้วยขี้เลื่อย (ซ้าย) และเก็บรายละเอียดก่อนนำไปผึ่งแดด (ขวา)	70
ภาพที่ 4.25 การลงสีพื้นเพื่อปิดผิวชั้นแรกด้วยสีขาว สีดำ หรือสีแดง แล้วผึ่งให้แห้ง	70
ภาพที่ 4.26 การลงสีพื้นผิวจริง เพื่อตกแต่งและสร้างผิวแบบเก่า ด้วยสีน้ำพลาสติก	71
ภาพที่ 4.27 การใช้ความร้อนจากไฟฟ้าเพื่อทำให้เกิดลวดลาย	71
ภาพที่ 4.28 ลวดลายที่เป็นอักษรโบราณ (ซ้าย) และลวดลายที่เป็นรูปร่างดอกไม้ใบไม้ (ขวา)	72
ภาพที่ 4.29 ใส่ฐานกล่อ่ง และร้อยหวายเพื่อเก็บรายละเอียดชิ้นสุดท้าย	72
ภาพที่ 4.30 เคลือบสีชิ้นงาน (ซ้าย) ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินประยุกต์ที่เรียบร้อยแล้ว (ขวา)	72
ภาพที่ 4.31 การเผยแพร่ความรู้สู่เยาวชน นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เรียนรู้ขั้นตอนการทำงานหัตถกรรมเครื่องเงินประยุกต์ (ซ้าย) และการนำความรู้สู่ชุมชน โดยจ้างแรงงานสตรี และผู้สูงอายุในท้องถิ่น (ขวา)	74
ภาพที่ 4.32 ผ้าขนหนูสีล้นต่าง ๆ ที่นำมาทำคัพเค้ก	74
ภาพที่ 4.33 ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ขนาดต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ใส่คัพเค้กที่ทำเสร็จแล้ว	75
ภาพที่ 4.34 วัสดุตกแต่งคัพเค้กแบบต่าง ๆ	75
ภาพที่ 4.35 กระดาษสาที่นำมาเป็นกิปป์คริม	75
ภาพที่ 4.36 ปืนยิงกาวซิลิโคนที่มีไว้สำหรับติดของตกแต่งคัพเค้ก	76
ภาพที่ 4.37 เครื่องมือในงานประดิษฐ์คัพเค้กผ้าขนหนู (กรรไกร คัตเตอร์ เข็ม-ด้าย)	76
ภาพที่ 4.38 เลือกภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ขนาดต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ใส่คัพเค้ก	76
ภาพที่ 4.39 นำผ้าขนหนูที่เตรียมไว้มาผืน	77
ภาพที่ 4.40 นำผ้าขนหนูที่ผืนเสร็จแล้วมาใส่ในภาชนะที่เตรียมไว้	77

ภาพที่ 4.41	นำวัสดุมาตกแต่งกำแพงที่เสร็จแล้ว	78
ภาพที่ 4.42	ผลิตภัณฑ์กำแพงผ้าขนหนู (เค้กโรลเล็ก) ที่พร้อมจำหน่าย	78
ภาพที่ 5.1	การใช้ซีลเชื่อมหุ่นแทนรัก	93
ภาพที่ 5.2	แรงงานสตรีและผู้สูงอายุในท้องถิ่นทำเครื่องเงินประยุกต์	93
ภาพที่ 5.3	การเรียนรู้วิธีการทำเครื่องเงินประยุกต์ของนักศึกษาสาขาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ร้านต่อจากหมื่น	96
ภาพที่ 5.4	นักเรียน นักศึกษา เรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานหัตถกรรมกับส่ว ในงานมิตติมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมเชิงช่าง ครั้งที่ 2 วันที่ 27-28 มิถุนายน 2555 ณ บริเวณอาคาร คณะมนุษยศาสตร์	97
ภาพที่ 5.5	การจำหน่ายผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมภายในงานของขวัญของที่ระลึก	97
ภาพที่ 5.6	ผู้วิจัยจัดงานนิทรรศการมิตติมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมเชิงช่าง ครั้งที่ 2 เพื่อเผยแพร่ความรู้งานหัตถกรรมให้นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจ	98
ภาคผนวก ค		
ภาพที่ 1	ภาพบรรยากาศกิจกรรมวิถีล้านนาภูมิปัญญาวัฒนธรรม ณ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร	137
ภาพที่ 2	ภาพการจัดนิทรรศการ “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบต่องานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่” ณ ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1	138
ภาพที่ 3	การจัดนิทรรศการ “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบต่องานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมของจังหวัดเชียงใหม่” บริเวณภายในงานอุตสาหกรรมแฟร์ ณ ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1	139
ภาพที่ 4	บรรยากาศภายในงานราชภัฏวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	140
ภาพที่ 5	ป้ายไวนิลที่ใช้ในการเผยแพร่โครงการวิจัยงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	141

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	รายชื่อกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	25
ตารางที่ 4.1	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มคุณชาวี	32
ตารางที่ 4.2	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มคุณฐานิต	39
ตารางที่ 4.3	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มคุณประคิดต์	42
ตารางที่ 4.4	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านริมเหนือ	49
ตารางที่ 4.5	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มบุญทิวอุตสาหกรรมกระดาษสา	52
ตารางที่ 4.6	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว	57
ตารางที่ 4.7	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มผลิตภัณฑ์กระดาษ	61
ตารางที่ 4.8	จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มคุณอรอุมา	65
ตารางที่ 5.1	การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการเลือกสรรวัตถุดิบ	80
ตารางที่ 5.2	การจ้างแรงงานในการผลิตหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	81
ตารางที่ 5.3	การบริหารสถานที่ในการปฏิบัติงานหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	82
ตารางที่ 5.4	การออกแบบผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	83
ตารางที่ 5.5	แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการบริหารธุรกิจหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	84
ตารางที่ 5.6	การประชาสัมพันธ์ของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	85
ตารางที่ 5.7	ช่องทางในการจัดจำหน่ายของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	86
ตารางที่ 5.8	ปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดราคาของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปฯ	87
ตารางที่ 5.9	การวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ SWOT Analysis ในการบริหารจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	88
ตารางที่ 5.10	การวิเคราะห์ความสอดคล้องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขาศิลปประดิษฐ์	92
ตารางที่ 5.11	การวิเคราะห์การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มเจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการที่จะนำไปสู่การสืบทอดภูมิปัญญาด้านงานหัตถกรรม	94
ภาคผนวก ข		
ตารางที่ 1	การจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา การเรียนรู้ ในโครงการวิจัย	135

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis	14
แผนภูมิที่ 4.1 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มคุณธารีย์	32
แผนภูมิที่ 4.2 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มคุณฐานิต	39
แผนภูมิที่ 4.3 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มคุณประภิตต์	42
แผนภูมิที่ 4.4 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านริมเหนือ	49
แผนภูมิที่ 4.5 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มบุญทิวอุตสาหกรรมกระดาษสา	53
แผนภูมิที่ 4.6 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว	57
แผนภูมิที่ 4.7 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มผลิตภัณฑ์กระดาษ	61
แผนภูมิที่ 4.8 โครงสร้างองค์กรของกลุ่มคุณอรอุมา	65

